

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКИЙ

СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАС

Поклон

ЈОЦЕ ВУЈИЋА из Сенте

ТЕЧ. I.

УДАРЧИЧЕВА БИБЛИОТЕКА

У БЕЛГРАДУ

ДМИТРИЈ ЈОВАНОВИЧ

Четвртакъ, 2. Јуліа.

Число 1.

1842.

РАДОСТЬ СРБАЛЯ

при появљењио

„СКОРОТЕЧЕ.“

одъ

Дра. Петра Јовановића.

На истоку зора пуча,
Србу милио срдце куца:
Китите га славе цвѣтъ.
Шжало Србче майци кличе,
Одалѣнай браћи виче:
На стати ће новыи свѣтъ!
Неслога ће спинут' клета,
Ню замѣнил' слога света:
Србске славе цвате цвѣтъ.
Србинъ напредъ ће ступати,
Свое моќи явность дати:
Да се читавъ дни свѣтъ.
Само течи, течи скоро
Листе милый, и не споро
Нѣгуй Србу славе цвѣтъ.
Чувай, брани, множи драго
Народности Србске благо:
Да ју Славскій грли свѣтъ.

ЕВРОПЕЙСКИ КОМПЛИМЕНТИ.

одъ

Д. П.

Писмо једногъ Индијанца къ своме Краљу.

Мой Краљу!

На твою заповѣсть я самъ у Енглеску
као пребивалиште наши најсилнији суседа сту-
пию. Ты си зактеваш одъ мене, да ти я опи-
шемъ овай славаш народъ. Ево ти я по во-

льи чинимъ, премда самъ я са Енглескимъ
народомъ, и са његовимъ обичайма и нара-
вима незадовољашъ. Овдаши су люди гор-
ди и поносити. Они држе, да смо мы нео-
тесани и прости зато, што мы тако говори-
мо као што мыслимо; а себе саме држе за
изображене зато, што толико лажу, колико
беседе.

Текъ што самъ ступио на земљу, при-
ступиши ми некај отмѣнъ господинъ, кои є
одъ поглавице земальскогъ изасланъ быо,
да мене дочека. Онь ми рече, да му моја
несрећа, што самъ у пловеню буру претрпіо,
яко на срцу лежи. При томъ метне једи-
руку на срце, а другомъ узме мене ука-
завши јоштъ једанпут дубоку жалость о мо-
јој беди. Ово се срца могъ врло косне, гле-
дећи како се овай господинъ збогъ мене та-
ко яко узнемирише. Но у истомъ трепутку
ока превидимъ једно дрво у путу, и здраво
посрпемъ. На то се мой пунь сажаљни го-
сподинъ окрене къ другоме, и явно смећи
се стане говорити о глупости и недотупав-
ности.

Наскоро затимъ упознамъ се са једнимъ
господиномъ, кои ми є више него једанпут
казао, да ће се онъ врло радовати, ако ми
чимъ услужашъ быти узможе; шта више по-
нуђавао ме є са свиме, што є у његовoj вла-
сти. Я га па то замолимъ, да ми помогне
штогодъ одъ могъ пртлига понети; но онъ
уместо да ми є по свомъ обећању услужашъ,
поче ми се смехти у очи, заповедиши своме

послужителю, да ми само онда руку помоћи пружи, кадъ сасвимъ осиромашимъ.

Нађемъ себи обиталиште на найлепшемъ месту вароши. Мой є прозоръ гледао на піяну, коя є одъ ютра до вечера пуна людій была. Я ништа друго чуо ни самъ, него псовку, поругу, и безчешћенѣ, а видіо самъ само гуранѣ и туранѣ. Па кадъ є быо край овымъ плеткама, то су исти люди, кои су се по піяци псовали и свакояко ружили, са сви страна найлепше поздравляни бывали. Не прође ми седамъ осамъ дана у момъ обиталишту, ал' ето ти могъ домаћина къ мени, кои ми са умиљатимъ лицемъ рече: Мой Господине! сматрайте мою кућу као собствену, и употребите є по воли. По овоме допуштеню одма сутра данъ дамъ једанъ зидъ провалити у мојој соби, коя є мала и тесна была. Али текъ што ово мой домаћинъ примети, таки дође къ мени као бесомучанъ, и запыта ме: како самъ я смео његову собу кврати; пакъ дададе у великой лютини и то, да се съ места изъ куће чистимъ. И тако я морадо по воли његовой учинити.

(Конацъ слѣдуе.)

Рускій Путникъ Професоръ Срезнѣскій у Унгаріи.*)

Maia 12-га приспѣо є у Острогонъ на пароброду рускій путникъ, Гд. Измаиль Ивановичъ Срезнѣскій, Професоръ Филологіе на Харковскомъ царско - рускомъ Свѣучилишту, походіо є Г. Професора Дра Руміа, на кога є упућенъ био; посѣтіо є у пратнии овога Примаціалну книжницу, коя се находити у зданію названомъ Базилика на градскомъ брегу, и Катакомбе изподъ истога; прегледао є у Ателиру послове находећегъ се овде таліанскогъ сликорезца Касагранде, съ киме се є таліански разговарао. Овай садъ ради за Базилику. Већ има двѣ и поль године, како Професоръ Срезнѣскій путує по различнимъ земли-

ма, гдѣ славенски народи живе. Његова етнографично - филологична цѣль є, да различне славенске народе добро позна, и ныова различита нарѣчія научи. Онъ є већ био и у турскимъ земљама, у коима се славенски говори, изузимаюћи Бугарску, куда се пустити несмѣде збогъ подигнута немира, и што ніе сигурно путовати. Обишао є Славонію, Хрватску, Далмаџію и већу страну Унгаріе. Изъ Острогона отишао є у Шћавницу и Бистрицу Баньску. Одавде посѣтіо є Вармеће, у коима Славени живе, одтуда Карпатске горе, и затимъ прешао є у Галицију. Онъ ће путованѣ своє по Унгаріи у особитой книги описати рускимъ јзыкомъ, и на свѣтъ издати. На тай начинъ то ће быти прво дѣло о Мађарима на рускомъ јзыку. Професоръ Срезнѣскій осимъ рускогъ јзыка разуме и друга различна славенска нарѣчіја; говори сасвимъ добро ићмачки, француски, таліански и латински. Почеке є учити и мађарски, чега ради набавио си є мађарску граматику и рѣчникъ. Онъ одобрава и похвалює духъ и настојаванѣ Мађара, да свой матерній и народній јзыкъ подигну, него само жели, да они Славенима, Нѣмцима и Власима, кои се иначе труде, да мађарскій државный јзыкъ у коликомогу науче, за зло неприме, што и они свой матерній јзыкъ и свою народну литературу цѣне; искрено далъ признае: да, као годъ што има претераны Мађара, тако има и претераны Славена. — Професоръ Срезнѣскій є безъ сваке предразсуде, наученъ, изображенъ, у владаню любве достојанъ, весма улюданъ човекъ. Онъ знаде свой рускій патріотизамъ и национализамъ, и любовь къ својемъ материнскомъ јзыку и ближњимъ сроднимъ нарѣчіјима одъ 60 милиона Славена сединити са козмополитизмомъ и уважаванѣмъ други народа, ныовы јзыка и литература. Рѣчју онъ є у строгомъ смыслу ученъ comme il faut. —

*) Изважено изъ Gemeinnützige Blätter zur Belehrung und Unterhaltung. Nro. 46. т. г.

одъ

I. С. П.

Као што се речи деле на мѣстоименіе, глаголъ, причастіе и т. д., тако исто и люди овай карактеръ добыяю, и сматраю се као части слова у великой живота писменици. Име есть скланияема часть слова, коя човеку важность и качество придае. Ово може быти или собственно, сирѣчь трудомъ набављено; или прилагателно, кадъ се име ономъ, кои тога достоянъ виѣ, приложе. Таково прилагателно име или є отечествено, кое одъ отца на сына прелази, или є вопросително, и. пр. како овай до тога дође? или є на последакъ числително, кадъ се изброяти може, колико є ко за прилагателно име приложјо. Ако є ко за име изъ собственогъ джепа плато, или посредствомъ улагиваня до чега дошао, зове се име корено, ако ли є пакъ туђе име себи присвојо, или є штогодъ подъ своимъ именомъ издао, зове се име производно. Ако и самъ незна, како є до чега дошао, зове се случајно. За оногъ, кои велико име носи, али мало новаца има, кажу да има име усечено. Женитба є кодъ нась име прилагателно, єрь жена будућемъ супругу мора што да принесе, а то се зове прилагати. Ништа манѣ после венчаня постаю же существо, а мужеви прилагатели, прво зато, што жена у кући сочинява главно лице, и мужъ се по ићной воли владати мора, друго пакъ зато, што онда долази редъ на мужеве, да они и. пр. у капама и фесовима приложу безъ призренія есу ли сами довольно могућни, или ће одъ други узаймити, или што є найгоре собствену свою стварь заложити. Оваковимъ туђимъ прилогомъ постає име сложено, и прелази у синтаксисъ, о комъ ћемо на свомъ месту говорити. Обично су люди прости, кадъ ий жене за нось вуку, увеличательни, кадъ о верности супруге говоре, умалительный, кадъ ий дужници съ контама траже.

Люди су вообще женскогъ рода, девойке мужкогъ, а жене общегъ. Мужеви се находе у числу единственомъ, девойке у числу множественомъ, єрь се текъ онда за срећне држе, кадъ знаду, да су многи у нын залюблjeni. Число двойствено є одъ старе моде; и зато се само у старымъ книгама и у старомъ браку налази. Любовь се у книгама лишава числа множественогъ, нити може више любови по граматики быти; кадъ люді є пакъ сасвимъ другчије, и многа женска имена даю се само у числу множественомъ склонити, као и. пр. вериге, бисаге. Склоненія има готово толико, колико є людіј. Тако су једни склонивни на карте, други на дукате, девойке на удаю, жене на удовство, удовице на момка; завидљивъ на туђе погрешке, суетань на титуле, подлица на оговарањ; неоженењи на бракъ; оженењи на безбрачје; малый човекъ на велико достоинство и т. д.

Падежи су за човека врло опасни. Ако є ко управо пао, и другогъ за собомъ повукао, есть падежъ именителны; ако су деца многа, а трошка мало, есть падежъ родителный. Дателный падежъ само онда нешто вреди, кадъ є добаръ интересъ обећанъ, иначе є за люде опасанъ, и често у падежъ винителный прелази. Звателный падежъ наибољ є мужевма познать, кадъ жена по кући псује, кое се коекако и може сносити. Но ако се она сасвимъ разсрди, и у падежъ творителный пређе, наибољ є за мужа склоненіе, да иој се мало изпредъ очиј уклони. Кадъ жена вредности првогъ свогъ мужа са узхитомъ споминѣ, находи се у сказателномъ множественомъ. Ово се исто и мужу догађа, кадъ о верности свое супруге говори, премъ да є светъ у сасвимъ противномъ сказателномъ, што се овогъ предмета тиче.

(наставакъ другомъ приликомъ.)

Радиность, скотоводство, торгови-
на, занатъ.

У внутреньо - аустрийскомъ трговине и радиности листу читамо: Већъ су више пута явни листови давали поводъ къ вниманију на чрезвычайне успѣхе, кое је запатакъ и облагородијиваш ѿваци у Југовалису (Аустраліји) учинило; и у ствари је, да се скоро клима наћи неће, коя бы за ову врсту польодѣлства одъ юговалијске свойственіја била. Тамо су богате паше, сладка трава, блага клима, прилѣжни и атљиви становници, а нарочито је подпомогла множина Саски насељника, да се је брзо подигла та врсту трговине, коју тако хвале. Извозъ вуне одъ 15,000 за кратко време умножио се је на 55,000 денькова; и по извѣстју знамениты вуне купователя, денјакъ южно - аустралске вуне 5 — 10 талира скупље се наплаћује, не-го европскe равнога качества. Да се пакъ ово качество яко у призрење узима, видити је одтута, што је једна знаменита Енглезка кућа, коя и съ Прусима, кои съ вупомъ тргују, у савезу стои, уредила: да вунару своју у Пешти, коя је са свима машинама, кое вуну чисте, снабђена, овде двигне, све машине, справе и сготовину прода, и съ тимъ Пешту сасвимъ остави, и у Југовалије дѣловодителя свогъ премѣсти.

ПРЕГЛЕДЪ ЛИТЕРАТУРЕ.

а) СРБСКЕ.

Сербски Лѣтописъ за год. 1842. Часть перва. Учредникъ Јоанинъ Субботићъ СС. НН. и Филос. и Св. Права Докторъ, Закл. Крал. Унг. Адвокатъ, Сл. Факултета Философ. при Универс. Пешт. Членъ коллежный. Све- высочайше дарованыи правомъ Матице Сербске. У Будиму Писмены Крал. Свеучилишта пештанскогъ. Стр. 163.

У Лѣтопису је поновљенъ старый духъ. *Post nubila Phoebus!* Новый Г. Учредникъ пошао је — као што видимо — путемъ Магарашевићевимъ, кога је и Светић и Стаматовић похвалио слѣдовао. На истомъ путу и Г. Субботић очекује ловоръ. Мы

одъ његове способности многому се надамо. У овомъ надежди подкрѣплю је наше наведенији првий свезакъ Лѣтописа, где је Г. Учредникъ свой изображеный вкусъ показао. Предмети су у њему валини и строго ученый, изузимајући „Къ Повѣстница Матице Сербске.“ Мы се неможемо доволно научити, како се је Г. повѣствователь изразити могао, да је год. 1834. Матица забранена била, кадъ је она год. 1835. преко истога Господина као свогъ ондашаћи Секретара, у објаву на Кнеза Лазара*) и Панегириконъ Цару и Кралю Францу I.**) рекла: да Лѣтописъ за сада излазити неможе, докъ се њека пытања не реше; али и она снавати неможе, него — жељећи србскомъ роду свомъ одъ користи быти — издавате друга дѣла; што је съ выше наведеныма дѣла книгами и училила. Ово свѣдоћи оригинални кодъ наше находећи се објавъ, о којемъ је рѣћ; а и сваки читатель увѣрити се, кои споменуте книгие има. Рађа се дакле пытање: како је Матица, кадъ је — као што се тата — била забранена, книгие издавати могла? Мы на ово одговорити незнамо, а и да зна-мо не бы хтѣли, да избегнемо укоръ оклеветаваня, што је далеко одъ намѣре наше. Остављамо свако-му читателю нека беспристрастно суди. — У овомъ свезку слѣдуюћи се предмети налазе: I. Основни звукови и писмена (преводъ изъ *Serbische Lesekörner* отъ П. И. Шафарика). II. О писмену ји, одъ Дра Јоанина Субботића. III. Стихотвореніа а) Извори: Желѣ, Любичићи, одъ Јоанина Пачича. Туга, одъ Вас. Субботића. Сербскій характеръ, одъ Николе Бороевића. Сабља момче, цвѣтъ девойче — баллада, одъ Дра Јоанина Субботића. Надписи: 1. Найлепше, 2. Накитъ, 3. На Хесперидъ, 4. Цвети, одъ Вас. Суб-ботића. 6) Преведена. Нѣколико словенски народны песмица (изъ собрания Колларовогъ). Свезке I., IV. Бадњи данъ, одъ Георгіја Николаевича. V. Писмено продае (паметникъ србскогъ јзыка изъ XVI. в. у глаголитской азбуки), одъ Го. Пачича. Народне Гатке. а) Србска: Пепелюга, одъ И. С. б) Руссиска: Птица Шаръ, Конь са златномъ гривомъ и морастый Курякъ, одъ С. Ф. VII. Главне Чертеже сравненія јзыка србскогъ са црквено - славенскимъ. VIII. Книжество Сербско. IX. Къ повѣстница Матице Сербске, одъ Феодора Павловича X. Смѣшице. — Између свио ови особиту позор-ност заслужую саставци: О писмену ји, Пис-мено продае и Главне черте сравненія јзыка србскогъ са црквено - славенскимъ.

*) одъ Исидора Николића.

**) одъ Мойсія Игњатовића.

У обзиру првога и последњега саевим се и мы слажемо съ Господомъ писателима, и желимо изъ свега сердца, да ињове мысли общте одобреніе добио, и у дѣло приведене буду. — Писмено продавае је славенскій споменикъ изъ шестнаестога вѣка, глаголскимъ словима писанъ на пергаменту, који је случајно у Железнай вармеји изъ земље изоранъ био. Исто намъ свѣдочи, да је у отечеству нашемъ кадгдъ и славенскій језикъ при судейскимъ пословицама употребљиванъ бивао. *Augea temporis!!* — Ођи стихова вредно је напоменути балладу „Сабља момче, цвѣтъ девойче.“ По нашемъ мишљењу је баллада једно одъ најбољих стихотворних дѣла, који намъ је вѣшто Г. Субботића перо произвело. Желили бы само, да се је хвалјеный Господинъ у писаню каквегодъ дослѣдности држао, па да ње писао цвѣтъ (у наслову) и Цвети (стр. 47. ст. 5.), бѣле (стр. 47. св. 6.) и беломъ (стр. 58. ст. 32.) пѣти певат' (стр. 49. ст. 2.) и т. д. — О преводу изъ Шафарика саобщитићемо мишљење наше кадъ сасвимъ буде свршенъ. За сада изјављујемо превелику радость, што се једашутъ нађе човекъ, да намъ ово, за највише и писано, дѣло преведе. То бы валило да је одъ давна учитељно; но кадъ ље, добро је дошло и сада. Јошъ бы желили, да наје скоримъ обрадује гласъ, да се је који Србинъ прехватио превађаја Slowanski Starožitnostiј одъ истога велеславнија списателя. Ово дѣло већ је преведено на рускиј, полачкиј и сада на ижмачкиј: па заръ га Србљи имати неће? На посао браће! Духъ времена силио куџа на враты, и на предъ корачати виче. Ступаймо за ињиме: златна ће наје усрећити будућност!

Kolo. Članci za literaturu, umjetnost i narodni život. Izdavaoci: D. Rakovac, St. Vraz, L. Vukotinović. Knjiga I. (troškom izdavaocah). U Zagrebu Tiskom k. p. ilir. nar. tiskarne dra Ljudevita Gaja. 1842. VIII. 152. стр.

Првый часописъ кодъ западне наше браће! Мы се изъ срдица радујемо појављију овога новогог пута, којимъ ће западна наша браћа къ изображености и срећи народног ступати. Познавајући и лично и душевно Господу издавателју, много изъ предузећа ињима обричено. Да се у мысли нашой неварамо, показује предъ нама лежећа прва книгу горе наведенога часописа. У њоји влада духъ праве слоге, духъ ученых, духъ свекористивый. Да бы и наши читатељи колико толико познали исту книгу, наводимо овде садржай ићи. *Огледало. Гробничко ислѣдје. Изъ дневника Дра Деметра. Слога,* одъ Драгутина Раковца. Образъ славенскога нарѣчја у Корушкој, одъ Урбана Яритика (съ уводомъ и опазкама одъ Ст. Вр.). Говорчици, одъ Драгутина Раковца. Женитбени обичаји у хрватскомъ

приморју около Бакра, одъ Г. Сусанића Бакранина. Коральке год. 1837., одъ Ивана Кукуљевића Сакцинскога. Јна Маріа. Приповѣдка изъ године 1616., одъ Людовита Вукотиновића. Цвѣтъ (за ињову слику), одъ Драгойле Яриевићеве. Чеканић, одъ Ягоде Берлићеве. Старински дѣлији Листъ одъ год. 1585., одъ Ст. Вр. и Л. В. Смрт Граничара, одъ Л. И. Оровчанина. Прегледъ. Народни и књижевни живот Словака. (Дописъ Милослава Хурбана — ку — зу). Ческа литература. (Изъ дописа Јозефа Ивановића — ку — зу). Илирска литература. а) Књижевни живот Србаља. (Дописъ Доброрада Ератолијубића Драгутину Раковцу). б) Народне ићеме у Славонији, одъ Јакоба Решетара изъ Церовца. Нове књиге о Славенихъ. (Пресуда одъ П. Ј. Шафарика) Пр. Милошъ Поповићъ. Пазаръ. Листъ изъ Корушке. (Дописъ М. Мајера Ст — ку Вр — зу). Још ићишто о народномъ балу, одъ Лубора Травицкога. Нове књижевне вѣсти, одъ Јакоба Решетара. Пытания, одъ П. И. П. и И. И. С. — Краткость мѣста недопушта намъ, да се пустимо у обширио разгледанју свио ови предмета. Зато ћемо текъ о важнімъ по коју рѣчь казати. Гробничко ислѣдје. Овде је учено перо Г. Дра Деметра показало шта је произвѣсти кадро. Садъ се навршује година 600, како су витешки Хрвати подъ Беломъ IV. крволовчу силу Монгола на гробничкомъ полу поразили, и тако свою народность са муниципалносѹ и св. уггарску круну одъ вѣчите ирапости избавили.*.) Овай веливажнији догађај у домаћој историји нашој умешно намъ представити Г. Деметеръ у епизој, чистымъ народнимъ духомъ дишући, ићеми. Хвала му свойска и одънаше стране! Приключенча изјаснѣј велику ићи придају ићеми. — Образъ славенскога нарѣчја у Корушкој. Важанъ саставакъ за наше филологе. Мы га особито препоручујемо онима, који ради на граматици за югозападне Славене. Изъ ића ће познати нарѣчје славенско, којимъ Крайци и Штаерци говоре; сравнивши га са србскимъ и хрватскимъ познат' ће разлику између оба, и тако ласно граматику књижевнога нашега језика написати: у чему га и помаже ученый уводъ и примѣчанія Г. Враза. Камо срећа да имамо монографије свијо южнославенски нарѣчја, те ићи се противили онима, који настоје, да се западојужни Славени у писаню сложе. Но Богъ ће дати, пакъ ће и то быти: само не губимо духа, кадъ наје једностраница одъ ове блажене

*.) Успомену овога догађаја сл. и кр. Варошъ Загребъ — као и своега у сл. и кр. Варошъ постављаја — славите мѣсеца Повембра ове године.

цѣли одвраћаю. Напредъ безъ свакогъ страха: зора се забѣлила, и суице ће се родити! — Мы и наше листове уступамо подобнимъ саставцима; и управо позивамо и молимо учене литераторе югозападны Славена — Србала, Хрвата и Словенца: — да намъ како монографіје провинциалны нарећчја, тако и обычне и наваде при различнимъ народнымъ светкови-нама описане щалю. Одъ потомства вѣчита ће јимъ захвалиность быти! — Женитбени обичаи у хватскомъ приморю. Лѣпъ предметъ, но не најбољъ описанъ — у обзиру єзыка. Господ Сузанију препоручуємо, иека се болѣ упозна са наиновомъ србскомъ литератуromъ и са дѣлами стары Дубровчана; иначе да се исквата у коло западојужни списателя. — Яна Маріа. Г. Вукотиновић веќе одъ давна показао намъ є њештину свою у преповѣданю, што є и съ овомъ преповѣдкомъ посвѣдоочіо, кадъ изуземмо силомъ матераный коначъ; кои да є — као што бы почетакъ захтѣвао — разчленѣнь и обширне описанъ, небы на дѣло ни најмана сїника падала. Али ет bonus quandoque dormitat Homerus! Што се штила тиче — прекрасанъ є. Може за примѣръ служити и нашимъ списатељима. — Старинскій дѣлни листъ. Истину су изповѣдили Господа саобщителы овога листа, да є провинциална Хватска у филологичномъ огледу права terga incognita. Признаемо, да и мы исти до юче познавали иисмо хватско нарећчје. Зато се радуємо, што чрезъ саобщавање подобни стары листина прилику добијамо, да најближњу браћу нашу познамо. Критичне примѣтбе Господе саобщителя одъ велике су вредности, и могу баремъ повода дати, да граматици више размышљају о книжевномъ єзыку югозападны Славена. — Г. Милославу Хурбану очитујемо захвалиность, што нась є упознао са народнимъ и книжевнимъ животомъ свои єднонлеменика, а наши рођака, и молимо га, да се и овы листова сѣти, те да и ны подобнимъ саставцима обогати. Сви смо једна браћа, сви сынови једне майке Славе. — Книжевни животъ Србала. На овай саставакъ, особито на оно, што Г. дописникъ говори о начину писания, кои є кадъ наши списатели у навади, валило бы да обширио одговоримо. Будући пакъ да є просторъ листова маши яко ограничень: зато на кратко велимо, да намъ є жао, што є Г. дописникъ поредъ пшенице узео сламу да гризе. То за примѣръ, коимъ доказује, да Срблы неправо пишу. Што се пакъ други узрокъ рѣвога стана литературе наше тиче, изповѣдити морамо, да су готово сва по несрѣки истинита. — На Пазару найважнија су пытани Г. Г. Професора П. И. П. и И. И. С. На иѣка одъ ових мы ћемо у листовы наши одговорити. — Јошъ напо-

метути треба: Коральке, Цвѣтъ и Чеканић. У њима се иѣжно изражавао сладка чувствования любовне младости. — И Г. Раковца стихови заслужују похвалу. Изъ них се подиже духъ патротични. — Ове рѣчи иека западиа браћа наша приме ономъ искреноску, којомъ ћемо мы љијова миљниа о нашимъ книжевнимъ производима дочекивати. Овако ће се тесно скопчати узаемнији савезъ литературе наше.

У осталомъ неможемо пропустити, да книгу ову и нашимъ читательима не препоручимо, съ тимъ више, што су намъ Господа издаватељи, приликомъ бављења нашега у Загребу овога лета, устмено обећали, да ће съ доходећомъ годиномъ у юу стављати прилоге кирилскимъ и латинскимъ словима писане! Ќена јој є 40 кр. у сребру.

у.

6) РУСКЕ.

Historica Russiae monumenta ex antiquis exterratum gentium archivis et bibliothecis deponita ab Q. G. Turgenevio. Том. I. Petropoli. 399 стр. на 4-тини.

Дѣло ово издае Гд. Тургеневъ на заповѣдь Нѣ. Велич. Цара. У иѣму се находити до 1580. различиты стары писама, односећи се на стару историју Руске. Одъ особите вредности, и заслужује позорностъ свеколике Европе. На листинама време є найточније назначено свакога случаја, којега ради су писане. Ватиканъ, и овога архиваря Монс. Морио Марини, јоште до сада нештамиана извѣстіја Млѣтачки посланика састављају поглавиту прилогу у овој занимимој сбирки. Изъ ових листина очито є, како су трговачки и црковни послови и на дипломацију имали уплива. Изъ ини се види, како се є грчко-руска црква сѣдинавала съ Римомъ, како є изијаћенъ новији путъ за трговину изъ и у Индију. Особито є примѣтчаніја вредна инструкција отца Посевића, єднога Єзуита, који у Москву посланъ быша, да учини миръ између Руске и Польске. Римъ є за рана увидио знаменитостъ Руске, зато є врло мудро и обозреће настојавао, да на свою страну придобије завладаљце. Многимъ старымъ писмама приключенъ є и рускій преводъ, свима пакъ предноставља є цѣљ и садржай. Мы одъ срдца желимо, да бы се и нова историја Руске, коя є јоште яко непозната, наистиљи начинъ, и изъ усты по Гдну Тургеневу отворены, и до сада јоште недирани извора обѣлоданила. (по Allgemeine Zeitung.)

в) ЧЕСКЕ.

Slowansky Narodopis. Sestawil Pawel Josef Šafarik. (s mappau) W Praze. Nákladem wydawatele. 1842. XII. 187.

Књига ова башь садъ до нась дође. Разгледавши ју на брузу руку, хитимо титател јаше съ ињомъ упознати. Новий овай плодъ многодишића труда задео є ометъ неувеслији једанъ цвѣтъ у вѣнацъ славе заслуженога Г. Шафарика. — У књизи представљајамъ се лингвистика, етнографија и географија свије славенскија народа съ додаткомъ туђији племена, која су или величномъ и разширеноску својомъ, или дугимъ сусједињемъ ит. д. каквагодъ уплива имали на Славенство. Затимъ приложене є: прегледъ народа корена славенскога год. 1842., огледи славенскија нарбчија и т. д. На мали видимо пространу, одь Камчатке до Балкана, одь ледена до црнога мора протежују се до мовину Славена, разнимъ бояма на разна племена раздѣлену. — У овомъ дѣлу служијо се є похвалнији Г. Шафарикъ новимъ правописомъ, који є одь Сабора музейнога за староческу библиотеку и малу енциклопедију наука прописанъ био, т. ј. употребљаван ј на мѣсто досадашњега g, і на мѣсто j, g на мѣсто ġ.

У.

г) Полячке.

Нарбутове Историје Литванске изашла є у Вилни последња т. ј. 9-та свезка. Царь рускиј одарјо списателя драгоценнимъ прстеномъ.

Штатутъ Литевскій, кога издає у Познанию грофъ Дзіалинскій, изашао є на светло.

(Casopis Českého muzeum.)

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Новий Садъ у почетку Јуніја т. г. у овдешињој Гимназији јоште съ концијемъ прошавши године заведена є школа пѣнија; садъ пакъ заводи се музикална школа. За Професора изабранъ є одь обштине Г. Александер Нисије Морфијесъ; има плату једнаку съ осталимъ Г. Г. Професорима, т. ј. 600 фор. Ученици вѣћ су знамените кораке учинили: читаву божествену службу — осимъ Блаженый — благогласно пое на велико созиданје присутствујући. — И ово заведење обштини Новосадској на велику честь и поноси служи. Многе су вѣћ жертве родолюбиви Новосадјани на олтаръ народногъ образовања принели; и садъ још опетъ поспљише, у кругу свомъ естетичнији вкусъ разширити, и облагородити чувство слуха. Жертве ове живит' ће у срдицу најпозаднїји унук наши. Вѣнацъ оному, тко є вѣница достојанъ!

Пешта. Ноћи између 27 — 28, т. м. око поноћи случајно се є овде у Шорокшарској улици родила ватра, која до три сата изъ ютра свирѣно бѣснаже. Изгорѣле су три велике куће.

Пешта 28. Јуніја т. г. Прошавшија Петка (26. т. м.) присиђо є амо изъ Бѣограда на пароброду идући Благородниј и Высокоученји Г. Јоакиј С. Поповић, Угарскиј Адвокатъ, Професоръ православнији наука у Лицеју Бѣоградскомъ, Друштва Србске Словесности редовнији членъ и Литераторъ србскиј. Пробавиши кодъ нась два дана, одпутова є даја се на пароброду у Бечъ збогъ правительствене послова србскиј.

СВЕСЛАВЕНСКА ВѢСТЬ.

Изъ Бѣограда. Новозаведено Друштво Србске Словесности вѣћ дѣјствује, ако и нема јоште опредѣленога предмета, съ којимъ бы се членови занимали. Свакому члену на волю є остављено, шта да ради, до прве главне сједнице. — Мале сједнице уредио се држе; у ињима членови сачињавају сва предлажу Друштву, сверху кои се дебатира. — Овако є кодъ нась. Шта ви тамо дѣлате? Мы текъ юче дигосмо вратъ изподъ тежкогъ Мусулманскога ярма, па какве смо вѣћ кораке къ народногу изображености учинили! —

(изъ пристрјельскогу иисма.)

СМѢСИЦА.

У Москви живи удовица једногу кожарскогу трговца, која є 157 год. временита. У 113-ој години живота свога 16-тиј се є путъ удала. Живи умрено, никада ледено-ладна пиња и јела неузима. Позорно се чува одь сваке разладе, претовариваша стомака, и одь сваке страсти, која душу узнемирити може. Она є и данъ данашњији здрава, и нада се, да ће съ божјомъ милоску и двѣста годишњији данъ достићи. Обично говори: „Нарав є најбољи лѣкаръ.“ —

НОШИВО.

(съ образомъ Ч. I.)

Сламнији шеширъ є белымъ перѣмъ и пантлијакама а плаветнимъ изъ нутра накитомъ (Putz). Зелена халаница одь Барежа са свиленымъ фронџама и белымъ рукавма одь органтика, белый Брош је одь тилангла. — Халаница одь муслина ружичне боје са карнерима.

Цѣна ране у Пешти 30. Јуніја. Грошић. б. вр.

	најбољ	средић	лоше
Жито	225	200	180
Наполица	164	160	—
Ражъ	144	140	136
Єчамъ	105	100	95
Зобъ	85	82	—
Проя	140	135	—
Жута каша	—	—	—
Кукурузъ	125	123	120
Св. меса једна Фунт.			

Станъ Дунава.

29. Јуніја 5° 10' 3''' — 30. Јун. 6° 5'' 0''' (надъ 0.)

О Г Л А С Ъ.

„Сви у коло, не около,
Кадъ къ напредку води коло.“

Съ данашњимъ даномъ починѣ „СКОРОТЕЧА“ ступат' у пространый Србскій свѣтъ. Нѣгова цѣль є: облагороденѣ народногъ значая србскогъ, сачуванѣ миле народности србске, усавршенствованѣ сладкогъ езыка србскогъ, и подизанѣ србско-народне изображености, а надъ овимъ выси се умноженіе фонда народны србски училишта. Ова племенита цѣль надамо се, да ће кодь родолюбивы Србаля радостиа одзыва наћи. Срби ће нашимъ листовима благоволѣніе и усердіе свое поклонити, а мы ћемо настављати, и по могућству сила наши трудити се, да намъ листови то благоволѣніе и усердіе заслуже. — Листови наши излазитѣ примѣрномъ точносћу. Сви важни догаћаји изъ отечества нашегъ старатћемо се да сватда благовремено објављени буду. У избору ставляемы предмета наблюдаватћемо строгу естетику како у огледу вредности самога предмета, тако и чистоће езыка. Нити ћемо писати славенски, нити опетъ простачко-србски; но управљатћемо се по оној латинской пословици *medium tenet beati!* Правописъ засадъ служитћемо се истымъ, кои најбољи списатељи србски употребљавају, т. ј. славенскимъ, у колико свойство езыка србскогъ допушта, докъ намъ свыма одъ Высочайшегъ мѣста одредити се имаюћа учена депутација овога правила непредпостави. На ово внимателне чинимо и будуће Г.Г. приложнике и спомагатељи наше, у людно јї молећи, да се баремъ у приложима, за ове листове опредѣлеными, яко одъ славенскогъ правописа неудаљавају. Али при свемъ томъ нека се држе основа и правила системе, којо Аналогија езыка србскогъ установљава. — Многи одъ најодличнији литератора србски, кано Г. Г. М. Светићъ, Ев. Јоаниновићъ, Др. Мариковићъ, П. Стаматовићъ, Др. Пепчићъ, Л. Лазаревићъ, Гр. Герчићъ, Гр. Лазићъ, Ј. С. Поповићъ, Ј. Пантелићъ, Др. Деметеръ, Др. Јовановићъ, Ст. Вразъ, В. Бабукићъ, Л. Вукотиновићъ, Д. Раковацъ и т. д., и писмено и устмено обећали су намъ, да ће ревностни участници дѣла нашегъ быти. Како ову Господу, тако и остале (п. и.) литераторе, коимъ изображеніе славногъ и юначкогъ народа Србскогъ, и на овомъ основана истинита срећа и право благостояніе на срдцу лежи, и овде явно позываемо и молимо, да насы како неоцѣнимымъ своимъ приложима, тако и савѣтомъ при овомъ къ благу народа клонећемъ се предпрјатију нашемъ подпомоћи благоизволе. — Позываемо најпосле свакога родолюбца, кои листове наше имати жели, да се што пре пренумерира, докъ јошъ са свыма листовима служити можемо. Цѣна јимъ є за Пештаице 4 фор. 36 кр. ср., за остале 5 фор. ср. па поль године. Излазитѣ два пута у седмици, Четврткомъ и Недељомъ. Свакогъ Четвртка додаватће се Листу једанъ образъ парижкогъ или бечкогъ иношива. — — Узимнимъ дакле силама дижимо зданіе народнога образованія. У свему владаймо се по оној народнай пословици: За родъ крвь до каплѣ, благо до пѣдара!

У Пешти 1. Јула 1842.

Учредничество,
у Бедемской улицы № 349.

Листъ овай излази два пута у седмици, свакогъ Четвртка и Недеље, Четврткомъ на по табака съ ображомъ иношива, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакой ц. кр. пошти съ полгодишњомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештаице 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-Будимскогъ Скоротече, находећој се при учредничству у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) № 349.

У БУДИМУ, Словима кр. Свеучилишта Пештанскогъ.